

● Faktablad

Språkutvecklande textrespons

Språkforskning visar att samtal om texter och skrivande är ett effektivt verktyg som kan bidra till att skapa lust till språkutveckling och minska oro för skrivande i jobbet. Både språket och själva skrivandet kan utvecklas snabbare om någon som behärskar språket och texttypen kan vara ett bollplank och stötta så att skribenten vågar skriva mer självständigt. När båda har en positiv och aktiv attityd, är överens om målet med responsen, och hur den ska ges och tas emot blir textresponsen både givande och rolig.

Förutsättningar för bra respons

För att responsen ska kännas positiv och bli språkutvecklande är det viktigt att både den som ger och den som tar emot respons gör det frivilligt. När båda har en positiv och aktiv attityd, och tar ansvar för sig själva och varandra brukar textrespons vara både givande och roligt. Den som ger respons ska inte skriva åt den andra, men även hen utvecklar sitt skrivande genom att samtala om och ”se” texten och språket.

Det är också viktigt att vara medveten om att syftet med responsen är att den som skriver ska utvecklas som skribent, inte som person. Därför är det bra om båda parter kan betrakta texten med lite distans, dvs. som just en text, och inte som en spegel av människan. En bra grundregel är att båda parter utgår ifrån att de vill varandra väl, och att båda försöker att inte haka upp sig på detaljer, felsägningar eller enstaka ord när de samtalar om skrivande.

Råd för språkutvecklande respons

1. Prata om vad som är viktigt i just den här texten utifrån vad syftet är (hur den ska användas), vem som ska läsa den, och vilka lagar, regler och riktlinjer som styr hur texten ska eller inte ska skrivas.
2. Kom överens om vad responsen ska handla om vid respektive tillfälle. Ju större utmaning skrivandet är, desto svårare blir det om man tar upp för många saker på en och samma gång. Låt därför den som skriver själv berätta vad den tycker är svårast, eller vill ha respons på just idag.
3. Om det finns en skrivmall för texttypen, gå igenom hur den ska användas.
4. Ta reda på vilka hjälpmedel som finns att använda under skrivandet: ordlistor, digitala hjälpmedel, skrivregler och liknande.

Om någon skulle känna sig kränkt av den andras sätt att ge eller ta emot respons på är det viktigt att ta upp det direkt, och tillsammans bestämma hur responsen ska fungera.

● Faktablad – Språkutvecklande textrespons

Råd till den som ger respons

- Uppmuntra och beröm bara det du tror på, men beröm ofta!
- Var lyhörd för hur skribenten reagerar på dina synpunkter och anpassa dig efter hur hen kan ta emot det du säger.
- Var öppen för att du kan sända omedvetna budskap som skribenten tolkar och som kan ge upphov till missförstånd. Ställ ofta följdfrågor ”Har jag uttryckt mig klart?”, ”Har jag förstått rätt när jag tolkar det som att du menar...?”, ”Vad tror du om att ...?”
- Undvik orden *alltid* och *aldrig* i dina kommentarer. De är sällan användbara i sammanhang som handlar om mänsklig kommunikation. Det *beror oftast på ...*
- Var öppen för att det finns luckor i dina egna åsikter och argument.
- Tänk på att dina synpunkter är subjektiva uppfattningar inte en allmängiltig sanning. Formulera alltid dina synpunkter som jag-budskap. Säg: ”Jag skulle ändra det här ordet till ... därför att ...” istället för ”Du har använt fel ord här. Det ska vara ...”

Råd till dig som tar emot respons

- Gå inte i försvar, utan lyssna och försök att se vilken nytta du kan ha av kommentarerna. En god inställning är ofta ”Det där ska jag tänka på”.
- Börja inte diskutera varför den som ger respons tycker så eller så. Sådana diskussioner kan hålla på i evigheter och leder sällan någon vart.

Råd till båda parter

- När ni är klara med responsen – ta två minuter till att prata om hur ni tyckte att det var att ta emot och ge respons den här gången.

Läs vidare

- Faktablad – Lära sig ett nytt språk som vuxen
- Faktablad – Sociala koder, arbetsmiljö och språkutveckling
- Faktablad – Utveckla skrivandet i jobbet

Underlag till Faktablad – Språkutvecklande textrespons

Eva Stilling, språkkonsult i svenska, skrivpedagog, utbildare av språkombud och språkombudsutbildare

